CENZURAT

An I. No. 10—11

SATU-MARE 15 August 1936

EXEMPLARUL 5 Lei

APARE DE 2 ORI PE LUNĂ.
REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA: SATU-MARE.

CUVÂNTUL NOU

TRIBUNĂ INDEPENDENTĂ DE LUPTĂ ŞI INFORMAŢIE NAŢIONALISTĂ

DIRECTOR: VALERIU CÂRDU

Slove pentru Târgu-Mureş

Judecata istoriei nu se poate amâna. Pentrucă Istoria cunoaşte preciziunea scadenţelor. Şi sentinţele istorice nu întârzie. Ele vin dela D-zeu. Şi noi credem în D-zeu.

Intenţionat am menţinut acest titlu asemănător celui utilizat, în numărul trecut al **„Cuvântului Nou“** de d. comandant legionar al Bunei Vestiri Ion I. Moţa. De atunci, decând d-sa a însemnat acele juste observaţiuni străbătute şi de amăraciune, şi de revoltă şi de avânt şi mai ales, **de siguranţa biruinţii de mâine,** au trecut câteva săptămâni. Procesul a mai fost amânat odată.

Suntem în ajunul unui soroc: 24 Iulie. Credem suntem aproape siguri, că procesul va fi amânat din nou. (De două ori. N. N. Amânat sine die N. N.(

Ceiace importă în examenul acestor fapte, nu este amânarea or desfăşurarea normală legală, a procesului.

Importă semnificaţia lui.

A desfăşurării, dacă i se va da curs.

A amânării, dacă se va amâna. Orice se va face cu acest proces, ori cum va fi strunit, semnificaţia rămâne şi este aceiaşi.

Dacă se va continua cu amânările, pentru noi procesul este câştigat. Pentrucă nu noi suntem aceia care cerem amânări. Noi cerem judecarea procesului.

Nu facem nici un proces de intenţii justiţiei. Să nu fim judecaţi greşit. Avem deplină încredere în justiţia românească, lăsată să judece, liber. Aci nu comentăm forme juridice, procedurale. Aci judecăm fondul camuflat sub forma procedurală. Semnificaţia. Fondul unor mentalităţi. Al unor moravuri. Mentalitatea unei epoci. Şi fondul unor vremuri triste.

Semnificaţia iese din încrucişarea acestor apucături. In caz că nu se va amâna procesul, rămân două alternative în picioare: câştigarea şi pierderea procesului.

Câştigat, procesul este începutul unor semne bune. Pierdut, este semn bun întreg, semn că ne aflăm pe calea bună.

Să fim înţeleşi. Nu criticăm actele justiţiei pentrucă justiţia nu s'a pronunţat. Facem un singur pronostic.

Dacă se judecă procesul, se va constata că nu acuzaţii au călcat legea, ci alţii au pervertit sensul legilor. Acuzaţii au cerut numai intrarea în lege.

Iar dacă această cerere a lor a fost uşor nuanţată cu violenţa verbală, faptul este firesc, normal şi logic.

Pentrucă se îndrepta contra acelora care au lovit central legile şi au violentat fondul legilor.

Or în numele acestei violentări de fond — săvârşită depe poziţia legilor călcate — nu se poate pretinde de penalizarea unor violenţe verbale cu fond normal şi legal: cererea, justificată, de a se întra în lege.

O concluzie simplă: legea nu poate pedepsi pe apărătorii legii, orcât de violenţi ar fi ei. E vorba de violenţă verbală. Am rămas, decamdată, în acest stadiu.

O alternativă.

Dacă se judecă procesul şi ar fi pedepsiţi studenţii, — pe poziţia lor de apărătoriai legii adevărate, — înseamnă că s'ar face o interpretare arbitrară a textelor penale. Legea ar fi substituită **dreptului şi arbitrarului** în acest caz.

Refuzăm să credem acest lucru. Ştim că nu se va întâmpla. Discutăm cazuistic numai.

A doua alternativă.

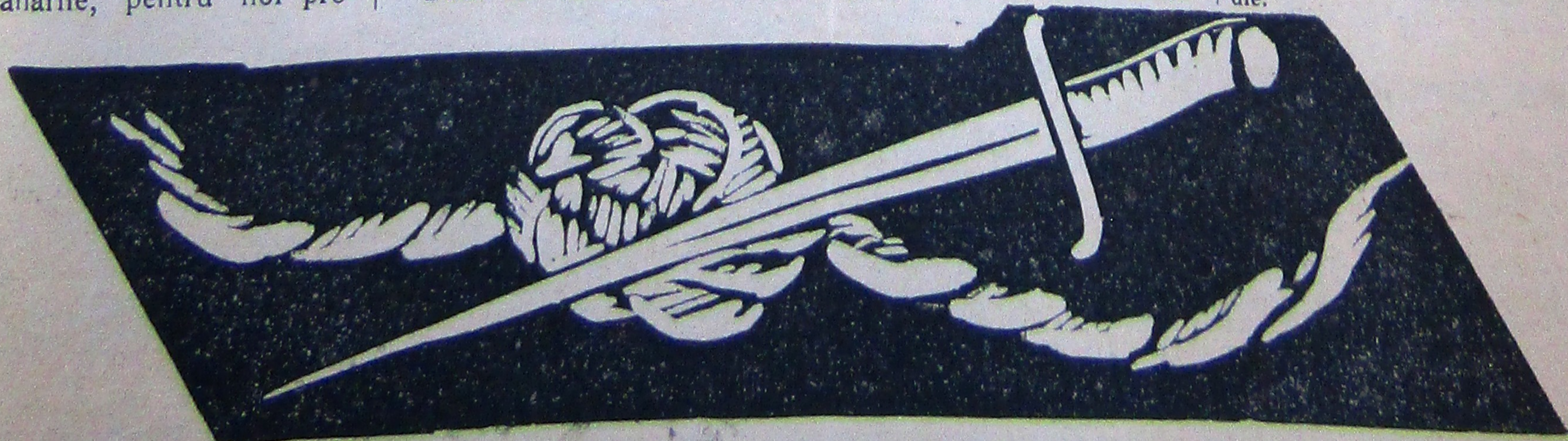
Mai rămâne în picioare o posibilitate. Tranzacţia, compromisul procedural: **amânarea.**

Câştigul formal nu este al nimănui. Pierderea formală nu este a noastră. Câştigul moral, întreg, este al nostru.

Noi am rămas unde suntem. Pe poziţie. Liberi, studenţii vor vedea că şi alţii văd că nu sunt motive pentru a-i închide. Şi că nimeni nu vrea motivele. Inchişi, ei vor fi liberi în conştiinţa noastră de azi care este conştiinţa de mâine a ţării. Credem că procesul dela Târgu-Mureş se va amâna din nou.

---

*) Articolul a fost scris înainte de 24 Iulie. Din motive pe care nu le discutăm, „CUVÂNTUL NOU“ n'a apărut. Azi procesul s'a amânat sine die.

Glas din Țara Moților

Moț

Despicat
din muchie de munte,
ți ai strâns
din vecii ce s'au stâns
— răbdările crunte,
ș'ai plecat
din adâncuri de leat;
să'm praștii
prin prăpăstii
de ani,
revoltele ce te înlănțuie
mânii ce fac să izbucniască
vul ani,
de'ndârjire românească.

Tu moț ce timpului te strădui
dece'ngădui
nedreptățile,
strâmbătățile —
ce-ți fac viața ocărîtă
și te strâng de gât
și te'ntărîtă
atât.

Moț
pe care foamea te'nfruntă,
privirea azi ție cruntă,
ca la toți
moții
căci toții
simțiți că se stânge,
istoria
de sânge
a lui Horia
ce umbra peste voi și-o frânge

Tu, moț,
din veac vreau să te rupi
și să erupi, —
crunt și hoț, —
prin munți
prin văi
și la punți,
căci munții sunt ai tăi
și pământul e al tău
și nici Dumnezău,
nu dă la alții căi
— ci numai tu, moț,

ești sortit să poți —
prin vremurile cari se duc,
să rămâi acelaș haiduc
ca'n codrii voința să scaperi
când româneasca vatră
ți-o aperi
încă
cu vrere de stâncă
în pumnii de piatră.

Tu, moț
flămând
cu lovirea flămândă
om de izbândă
și de gând,
ai rămas prin vecii toți
împuns în infinit
de granit
un munte,
anilor celor mai strâmbi și
[crunți,
în capete
de munți,
vrerea ta să scapete
veacurilor punte.

I. MUREȘEANU

*) Citit la congresul dela Tg-Mureș în seara festivalului artistic.

MOȚII, — cei jefuiți de toți politicianii și cei batjocoriți de toate partidele, — au astăzi o nădejde, unica lor nădejde: biruința legionară. Biruință pe care o salută — toată Țara Moților — cu mâna întinsă spre cer.

„Munții nostri aur poartă
Noi cerșim din poartă 'n poartă"

(Cântecul Moțului)

„Iar de vor veni străinii,
Să vă ia pământ și drept,
Voi să scuturați stejarul,
Ca, din somn să mă deștept"
(Iancu dela Țebea)

N. BRANA

SIMFONIA MUNCII

De vorbă cu un moș simplu

Toți bărbații de Stat și toate excelențele ministeriale acordă convorbiri gazetarilor. Dar toate aceste interviev-uri au un tâlc. Și în general, sunt puse la cale.

Ideile care se vântură, în aceste ocazii, demulteori nu depășesc o valabilitate de 24 ore. Sunt simple istorisiri ale faptelor petrecute ori descrieri ale evenimentelor în desfășurare.

Rareori, vreun gând sare peste cotidian și caută un drum spre *mâine* și spre *totdeauna*. Nu toți văd clar. Nu toți pot vedea clar. Și, mai ales, nu toți vor să vadă dar.

Chiar dacă adevărul e strident uneori, „înțelepții" fug de el, se tem ca de o stafie, îl ocolesc, îl camuflează și-l pervertesc.

Se difuzează astfel tot felul de neadevăruri și se falsifică realitățile istoriei. *Dar gazetarii de azi — conform tradiției — se căciulesc mereu în fața excelențelor cerându-le părerea asupra lucrurilor negândite și netrăite. Și așa, ne pomenim cu sportul și speculațiile cerebrale ale unui incorigibil „democrat", difuzate în numele țăranului român.*

Mai ales d. Ion Mihalache, — acela care a făcut pact defenitiv cu trădătorii, cu trădarea și cu toată povestea ei — se consideră ministru plenipotențiar și infailibil duhovnic al țărănimii.

Iată dece am crezut necesar să iau un interviev unui moș simplu dintr'un sat românesc.

L'am întalnit la Colțirea — un sat legionar — acolo unde nu auzi decât cântece legionare. »CUVÂNTUL NOU« deschide — începând cu acest număr, seria convorbirilor cu țăranii noștri.

* * *

Comuna Colțirea, din județul Satu-Mare, oferă un minunat peisagiu legionar.

Cât străbate ochiul, se deslușesc numai semnele verzi. Parcă e un alt ritm și'n munca din holde.

La marginea satului, un tricolor despică zarea: e steagul taberei legionare din sat. Muncesc acolo, cu mic cu mare, toți sătenii. Pretutinddni răsună cântecul legionar. Feciorii și fetele, bătrânii și copiii, prin sat, pe drumul de țară, ori la muncă, înalță spre zări armoniile verzii. Copilașii, care se pierd în țărâna drumului de mici ce sunt, te salută, voinicește cu mânuța dusă dela inimă spre cer: *„Trăiască 'Le-gi-unea și 'tanul!"*

„Ștefan Vodă al Moldovei„ „Dealul Negru". „Pământul țării noastre geme" și celelalte imnuri legionare, înfrățesc și înverzesc zările.

Nu sunt decât legionari în Colțirea.

Intr'o Duminecă, peisagiul acesta verde, a fost și mai accentuat.

Dar pe lângă accentele de veselie și avânt, a avut loc și un eveniment trist: înmormântarea uuui legionar, săgetat de moartea nemiloasă înainte de vreme.

„Imnul legionarilor căzuți" a cernut accente funerare peste întinderi.

După ce s'a dat ultimnl salut camaraderesc legionarii și-au reluat activitatea de sărbătoare.

In Duminecă aceia, în Coțirea mi-am întâlnit un gând mai vechiu și pe Nuțu Roman.

Și am văzut imaginea unei țări mai bune în cuvintele moșului de 80 de ani.

Țăranul din Colțirea m'a privit neînțelegător la început. Ochii lui îmbătrâniți căntau să-mi prindă gândurile.

— Moșule — l'am întrebat, — vrei să stăm puțin de vorbă?

— Cum de nu domnișor.

— Uite moșule, vom sta de vorbă și ne vom sfătui despre lume și despre țară.

— Eu, cât știu, domnișor, spun. Dar nu prea știu multe.

— Să vedem, ce spuni despre economia dirijată, moșule, despre formula statului țărănesc, despre politica externă și alte chestiuni.

Moșul mă privește piezis. Are impresia că sunt un mare învățat" ori că vreau să-mi bat joc de el. E gata să plece. Iși frământă pălăria în mâinile osoase, apoi, își ia inima în dinți și-mi spune, verde, românește.

— Nu pricep nimic, domnișor, din ce vorbești d-ta,

Surâd. Am pus intenționat această întrebare.

Pentru a accentua felul de-a fi al țăranului nostru neviciat, care nu vorebrșie despre lucruri pe care nu le înțelege. Reiau firul convorbirii:

— Ce spuni d-ta, moșule, despre domnii pe care i-ai ales în fruntea țării.

— Eu n'am ales pe nici unul, domnișor, pentrucă eu n'am votat. Dar știu că ori pe cine au ales oamenii, toți au făcut rău. Tot rău. Și-au umplut jebul și s'au dus. De sărăcia mea n'a știut nimeni.

Iată toată opera politicianistă și toată mentalitatea partidelor, rezumate lapidar, într'un rechizitoriu țărănesc: *„Și-au umplut jebul și s'au dus."*

— Dar de legionarii aceștia, îți place, moșule?

— Place domnișor, pentrucă fac bine.

O curiozitate firească, stârnită de acest răspuns, mă face să scrutez mai adânc conștiința moșului:

— Dar de unde știi d-ta că fac și bine?

— Se vede, se simte.

Câte nu spune acest *„se simte"*, care, pentru un gazetăraș ori doctrinar „democratic", nu este decât o vorbă țărănească. Și totuși, taina acestui *„se simte"* — rostit așa cum l-a rostit moșul din colțirea — e mai mare.

Răpunsul acesta este expresia adeziunii Instinctuale a țăranilor față de binele pe care ei îl simt crescând în spiritualitatea l gionară. Dar să ascultăm vorba cuminte a moșului:

— Când crezi d-ta, moșule, că va fi bine în țară?

Un răspuns scurt:

— Când or pieri tâlharii, domnișor.

Fără comentarii. Adevărurile sunt simple ca răspunsul moșului.

Un alt îndemn mă face să arunc o întrebare mare. Pun în balanță o problemă a românismului. O problemă din care alții — politiciani inconștienți, — fie 'răzbunători, fie regionmaliști — au bătut, cândva monedă.

—MOȘULE, AM SĂ-ȚI SPUN O ÎNTREBARE MARE. D-TA ȘTII CUM AU FOST VREMURILE PE VREMEA UNGURILOR ȘI LE VEZI ȘI PE CELE DE AZI. CÂND A FOST MAI BINE?

— ACUMA, DOMNIȘOR, CĂ SUNTEM ÎN ȚARA NOASTRĂ.

Iar mă isbește ceva. Și adaog:

— BINE, MOȘULE, DAR UMBLĂ VORBA CĂ A FOST MAI BINE PRIN UNGARIA...

Mă privește bănuitor. Apoi vine răspunsul, ca un bolovan:

— AU FOST ALTE VREMURI ÎN TOATĂ LUMEA.

ȘTI CEVA, DOMNIȘOR: ȘI DE-AR FI RĂU, MAI BINE CU RĂUL ÎN ȚARA NOASTRĂ DECÂT CU BINELE ÎN STRĂINI.

Simplu. Extraordinar de simplu. Dar sguduitor de impresionant. Mai impresionant decât toate tonurile cărturarilor. O rugăciune în fața Patriei.

— CE TREBUE SĂ FACEM CU BOLȘEVICII, MOȘULE?

— SĂ-I SPÂNZURĂM.

— DAR CU DOMNII CARE SE'NHĂITEAZĂ CU EI?

— LA FEL, DOMNIȘOR.

Iată sentința țării și a țăranului.

Dar să mai culegem gânduri înțelepte:

— MOȘULE, SĂ-MI SPUNI D-TA CE VREI:

SĂ MAI VOTEZI PE D-NII CARE TE-AU MINȚIT ORI VREI ALTĂ LUME?

Intervine un răspuns neașteptat:

— BA SĂ MĂ LASE ÎN PACE CU VOTU!

FACEȚI D-VOASTRĂ TREABĂ ȘI NU MĂ MAI PURTAȚI LA VOT. NUMAI BINE SĂ FIE.

Nu mai comentez. Pentru că gândurile m'ar duce departe, spre formula dictaturilor aprobată de popor. Năstrușnic mai e și moșul ăsta sfătos. Deștept ca un profesor universitar care, pe lângă alte ocupații, mai și gândește.

Țăr nul din Colțirea devenise puțin cam nervos Mă vedea însemnându-i răspunsurile într'un carnețel. Și desigur uu-i convenia toată treaba asta. Iată îi mai cer un singur răspuns:

— MOȘULE, AI AUZIT DE CORNELIU ZELEA CODREANU?

— AUD ȘI COPIII HORIND DE EL.

Și'ntr'adevăr, pe străzile satului, copiii cântau cântece legionare.

O coloană de legionari din Finteușul Mare, tocmai intra, cântând, în sat.

Cobora seara. Convorbirea a avut loc în curtea unui fruntaș al satului. Am pornit-o cu toții spre tabără. Steagul tricolor fâlfâia, falnic, în înserare.

Când ne-am apropiat, am deslușit cântecul pe care-l cânta plantonul taberei:

„Tu, Codrene. ești nădejdea
Ce ne-a dat-o cel din cer,
Tu ne spulberi desnădejdea,
Tu și vrerea ta de fier" .....

CUVÂNTUL NOU.

Legionari cântați
In cântec zace
optimismul creiatlor

Legionari, jertfiți-vă!
Jertfa este prețul
tuturor învierilor.

Sensul avalanșei este: Avalanșa nu cunoaște întoarceri. Mișcarea legionară este o avalanșă sfricta.

Suflet şi gânduri legionare

Protectia muncii naționale

Era de aşteptat ca legea pentru protecția muncii naționale ce trebuie să asigure elementului românesc o proporție de 80% în intreprinderi să aibă soarta unui copil născut mort.

Privită cu neîncredere, dela început, de către opinia publică care se îndoia de posibilitatea aplicării ei integrale, ținând seama de interesele pe cari le-au puternicii zilei, ca membri în consiliile de administrație ale întreprinderilor industriale de unde ridică tantieme de milioane anual. Organele în subordine ale Ministerului Muncii, care ar trebui să vegheze la aplicarea acestei legi, nu-şi fac datoria. Capitalurile enorme de care dispun străinii reuşesc să tempereze zelul inspectorilor de muncă, cari caută apoi să explice cu lux de amănunte imposibilitatea realizării porției de optzeci la sută cu elemente româneşti în întreprinderi. Drept cauză a acestei imposibilități ar fi mentalitatea specifică a românului care — susțin dumnealor — priveşte meseria de muncitor de fabrică, sau cea de comerciant, ca ceva înjositor şi degradant. Ori realitățile desmint aceste teorii inventate cu scopul de a acoperi lipsa de interes şi de dragoste pentru această țară şi pentru idealul ce trebuie să tindă la promovarea elementului românesc în toate ramurile de activitate de orice fel, lucru ce te face să te îndoieşti de sentimentele româneşti ale unor astfel de oameni.

Nu ne este dat oare să vedem în fiecare dimineață grupuri ce depăşesc numărul de una sută muncitori postați în fața fabricii de vagoane „Unio" cari aşteaptă ore întregi implorând să fie angajaji, dar porțile sunt ferecate şi rămân nepăsătoare la tot sbuciumul sufletesc ce-i frământă pe acești naufragiați ai sorții pe cari pământul nu mai vrea să-i hrănească din simplul motiv că nu-l mai au. Aceştia, în majoritatea lor, sunt români cari vreau să devină lucrători şi nimeni nu se interesează de soarta lor. Inseamnă să fii de rea credință, odată ce s'a făcut pe deplin dovada că Românii s'au dovedit elemente capabile şi s'au inițiat foarte repede în secretele muncii manuale surclasând în scurt timp muncitorii străini aşa zişi „Specialişti".

Sunt întreprinderi industriale la Satu-Mare, cari lucrează cu un număr mare de muncitori în unanimitatea lor streini, şi nu este nimeni care să intervină şi să ceară imperios respectarea legii. Aceste întreprinderi au personalul administrativ în întregime jidovesc, dupăcum jidovesc este întreg capitalul.

S'a întâmplat ca un tânăr român, care are are la bază licența în drept, în imposibilitate de a se plasa după un şomaj îndelungat, într'un post corespunzător pregătirii lui, bazat pe existența legii pentru protecția muncii naționale, şi-a cerut grepturile lui de preferință bazate pe calitatea lui de român şi de stăpân la el acasă. Firma „Fabrica de textile din Satu-Mare", a perciunatului galițian Freund Chaim a fost nevoită să-l angajeze pentru a nu risca să se facă constatarea că în personalul administrativ al intreprinderii lui nu are aici un român ci numai jidani perciunați de pur sânge. A fost angajat pentru a nu se supune la amenzile pecuniare prevăzute în legea pentru protecția muncii naționale. Trebuie să se ştie însă, că licențiatul român plin de energie şi de o capacitate de muncă extraordinară, care lucrează mai mult decât toți perciunații lui Freund Chaim laolaltă este cel mai prost ret ibuit, i se plăteşte un salar de mizerie de două mii cinci sute lei la lună, pe când ceilalți fii ai lui Izrael cu şcoală de Talmud-Toora cu perciunii frumos aranjați — da-ar Dumnezeu să nu-i mai vedem — încep cu salarii dela 7.000 Lei în sus.

Un director jidan, adus din Cehoslovacia în calitate de specialist, şi care afirmativ conduce fabrica de textile a galițianului perciunat Freund Chaim est plătit cu frumuşica sumă d 5.000,000 Lei, cinci milioane Lei, anual. Averea fabuloasă pe care o posedă jîdanul perciunat a câştigat-o în timpul războiului mondial când frații noştri îşi vărsau sângele lor amestecându-l cu țărâna gliei strămoşeşti şi muriau senin cu credința fermă în suflet că lupta pentru izbânda finală, pentru copii, părinții şi nevestele lor cărora le va fi dat să vadă înfăptuindu-se România-Mare. România în care românul va fi stăpân la el acasă.

Eroii noştri ce şi-au vărsat cu atâta dragoste sângele lor pentru a vedea cu ochii realizarea unui vis secular, România-Mare, îşi pot dormi somnul lor cel de veci. Ne blestemă din morminte ca pe nişte laşi ce nu suntem în stare să ne conducem româneşte țara ce a fost creiată cu atâtea sacrificii pe câmpurile de luptă unde s'au luptat ca leii, fără arme şi au înfruntat vitejeşte puhoiul cotropitor ce voia să ne ia scumpă noastră țară. Din rândurile acelora cari şi-au jertfit cu dragoste viața pentru țară au lipsit perciunații jidani cari nu au nimic comun cu trecutul, cu sufletul şi cu aspirațiile viitoaer ale neamului nostru. Ei au fost primii cari ne-au trădat pactizând cu duşmanul şi ne-au vândut duşmanilor noştri, Braunii, honigmanii şi ceilați frați întru Izrael, ce scriau în limba noastră strămoşească la Bucureşti pe vremea ocupației făcând apologia cizmelor prusace ce ne cotropiseră țara.

Neam străin şi parazitar se apropie ora scadenții. Ideia națională este în plin marş şi nu există putere care să poată forma obstacol în calea noastră. Esle bine ca să ne părăsiți ca unii ce v'ați strecurat între noi pe nesimțite cu scopul de a ne exploata crezând că: puterea voastră e imensă. Şi ați căutat să aplicați această putere cauzei voastre. Ați fost convinşi de o încredere oarbă câ ziua mare nu e departe şi că veți vedea toate bogățiile şi tezaurul pământului devenind proprietatea copiilor lui Izrael.

Vă înşelați fii ai lui Izrael manopera voăstră a fost descoperită la timp şi de aci nu va mai putea face niciun pas înainte. Credința voastră că sunteți predestinați să stăpâniți lumea se va spulbera mai repede decât ați crede şi veți ajunge din nou săvagabondați tot pământul după blestemul ce a fost pus peste capetele voastre.

A. Bandiciu

Protecția muncii naționale se va asigura în țara visurilor noastre

Prin muncă vom clădi o țară nouă şi vom făuri o lume de glorii

Trăiască Legiunea şi Căpitanul! Totul pentru Țară!

Biruința verde va veni peste toate piedicile. Pentrucă nu cunoaşte piedici!